

Terör, Medya ve İnternet Sorunsalı

The Problematics of Terrorism, Media and Internet

Reference: Tansü, Y.E. & Yılmaz, A. (2020). "Terör, Medya ve İnternet Sorunsalı", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 6(28): 202-210.

Doç. Dr. Yunus Emre TANSÜ

Gaziantep Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Gaziantep/Türkiye

ORCID: 0000-0002-6183-5302

Yüksek Lisans Öğrencisi, Alper YILMAZ

Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi, Gaziantep/Türkiye

ÖZET

Bütün terör örgütleri eylemleriyle toplumda korku, ümitsizlik ve panik yaratıp kendi çıkarları doğrultusunda siyasal düzenin kararlar almasını sağlayıp ve ideolojik amacına ulaşmaya çalışmaktadırlar. Toplumu yaptığı eylemlerle bıktırarak psikolojik olarak çökertmeye çalışan terör örgütleri, toplumda oluşan devlete karşı güven eksikliğini de kullanarak devletin kendisine baş eğmesini hedefler. Günümüz dünyasında terör olayları basında önemli ölçüde yer alan ve gündemi oluşturan sorunlardan biridir. Terör olayları gündemi oluşturmakla kalmayıp aynı zamanda toplumları yönlendirmekte ve toplumların düşüncelerine şekil vermektedir. Medya bu yönlendirme ve şekil verme noktasında bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Medya, elinde bulundurduğu her türlü imkânla, yaşanabilecek muhtemel süreçlerin gerçek bir senaristi ve yönetmeni olabilmektedir. Terörü hassas bir toplum ile düşündüğümüzde, eğer medya ahlaki ve yasal sınırlayıcılara sahip değilse, ortaya çıkacak sorunlar yumağı da oldukça belirsiz ve karanlık olmaktadır. Ancak şu da eklenmelidir ki, doğru ve objektif olarak sunulan haberler izleyicilerde olumlu etkiler yaratmakta, terörün çirkin yüzü gün yüzüne çıkmakta ve bu tür eylemlere karşı kitlesel bir direnç meydana gelmektedir. Günümüzde terör örgütlerinin medyanın işleyişini çok iyi anladıkları ve eylemlerini bu mantığa göre gerçekleştirdikleri söylenebilir. Son yıllarda küresel ve yerel ölçekte gerçekleştirilen terör eylemlerinde daha çok medyanın kolay görüntü alabileceği ve haber bültenlerine koyabileceği bir zaman diliminin seçildiği dikkati çekmektedir. Kitle iletişim araçları terör olaylarını servis ederken, etik değerlere dikkat etmeli; terör olayları nedeniyle mevcut demokratik sistemin yara aldığı haberlerde özellikle vurgulamalıdır. Terör eylemlerinin meşru, demokratik ve şiddet olmadan kamuoyu tepkileriyle önüne geçilebileceğinin altını çizen bir yayın politikası izlemelidirler. Basın kuruluşları böylece ellerindeki gücü sorunların çözülmesi için kullanmış olacaklardır. Ayrıca terör örgütleri propagandayla doğar ve propagandayla varlıklarını devam ettirirler. Terör örgütleri propagandaları için yakın zamanda gazete, dergi, radyo ve hatta televizyonu yaygın olarak kullanırken. Günümüz dünyasında daha çok interneti kullanmaya başlamışlardır. Gelişen teknoloji ve sosyal medya, terör yapılanması içerisindeki unsurlar da etkin olarak kullanılmaya başlamıştır. İnternetin günlük hayatın bir parçası olması, kolay erişim ve kimliğin kolayca gizlenebilmesi terör örgütlerini cezbetmiştir. Son dönemlerde

ABSTRACT

When we look at the relationship between media and terrorism, it is seen that there is a mutual interest relationship between these two concepts. While the media enables the terrorist incidents to reach a much larger masses, the terrorist incidents provide the media to be followed by a larger audience. All terrorist organizations create fear, despair and panic in the society with their actions and make decisions of the political order in line with their own interests and try to achieve their ideological aim. Terrorist organizations trying to demolish the society psychologically by being fed up with their actions aim at the state's subjugation by using the lack of trust against the state formed in the society. Terrorism in today's world is one of the major issues in the press and constitutes the agenda. Terrorist events not only set the agenda, but also guide societies and shape their ideas. Media appears as a tool in this direction and shaping. The media can become a true scenarist and director of all possible processes with all the opportunities it possesses. When we consider terror with a sensitive society, if the media does not have moral and legal constraints, the problems that will arise are quite uncertain and dark. However, it should be added that the truthfully and objectively presented news has positive effects on the viewers, the ugly face of terror is emerging and there is a mass resistance to such actions. Nowadays, it can be said that terrorist organizations understand the functioning of the media very well and perform their actions according to this logic. It is noteworthy that in recent years, terrorism activities carried out on a global and local scale have chosen a period in which more media can easily display images and put them in bulettin. Among the media organizations, especially in the news of terrorist actions; There is a race to be able to do the news first, to report the dimensions of the atrocities first and in full, and to identify the criminals at first. In addition, terrorist organizations are born with propaganda and survive with propaganda. Terrorist organizations have recently used newspapers, magazines, radio and even television widely for their propaganda. In today's world, they started to use the internet more. Developing technology and social media have started to be used effectively by elements within the terrorist organization. The fact that the internet is a part of daily life, easy access and easy concealment of identity has attracted terrorist organizations. Recently, social media, which is more effective than traditional media, has been used by terrorist organizations in such a way as to benefit the organization

geleneksel medyaya göre daha etkili olan sosyal medya, terör örgütleri tarafından propaganda, elaman temini, bağış toplama, araştırma, planlama ve koordinasyon gibi örgüte fayda sağlayacak şekilde kullanılarak insanlık için büyük bir tehdit haline gelmiştir. Terörist eylemler incelendiğinde, eylem ya da öldürülen insanlar değil, bu eylemin erişeceği kitleler üzerinde oluşturacağı etkinin daha önemli olduğu görülmektedir. Terörün küresel bir boyutta olduğu dünyada medya, kitle iletişim araçları, sosyal medya düşünüldüğünden daha çok etkiye sahiptir. Bu etkinin bilinçli bir şekilde kontrol altına alınabilmesi gerek terörle mücadele noktasında gerek etkinin minimize edilmesi noktasında uluslararası işbirliği hayati önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Terör, medya, sosyal medya, propaganda

such as propaganda, recruitment, fundraising, research, planning and coordination and has become a major threat to humanity. When the terrorist actions are examined, it is seen that the impact that this action will have on the masses that will be reached is more important than the action or the people killed. In a world where terrorism has a global dimension; media, mass media, social media have more impact than they thought. International cooperation is vital in order to consciously control this impact, both in the fight against terrorism and in minimizing the impact.

Keywords: Terrorism, media, social media, propaganda

1.GİRİŞ

Medya, günümüz dünyasında bireylerin sosyalleşme sürecinde, arkadaş, iş ve okulun da içinde bulunduğu dış çevre ile olan ilişkiler kadar önemli bir konumdadır (Er vd., 2018: 58). Medya tüm kitle iletişim araçlarını içinde barındıran bir kavramdır. Bu araçlar gazete, dergi, kitap, televizyon, radyo, internet, bilgisayar, video, film, müzik, çağrı cihazları, cep telefonları ile bilgi ve haber aktaran basılı, dijital ve elektronik her araç medya kavramının içerisinde yer alır. Bu araçlar gündelik hayatımızda kendine özgü özellikleriyle iletişim ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır (Kurşun,2017: 32). Medyanın, halkın bilgilendirilmesini sağlama, vatandaşların siyasi katılımlarını sağlama, toplumsal bütünleşmeyi sağlama, demokratik kuralların ve politikaların özümsemesi için hizmet etme, farklı görüşlerin ve kültürlerin kendilerini ifade edebilme fırsatı sunma gibi faaliyetleri haricinde eğitici ve eğlendirici yönüyle de toplumun gelişmesine katkı sağlama işlevleri vardır. Medyanın bu işlevleri arasında en değerli olanı haber verme işlevidir. Haber, medyanın yapı taşı oluşturur, toplumda vazgeçilmez bir yere sahip unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Medya ve terör arasındaki ilişkide yer alan aktörleri, medya, terör örgütü, devlet ve kamuoyu şeklinde sayabiliriz. Devlet elinde bulundurduğu yasama, yürütme ve yargı gücüyle önemli bir güç olarak karşımıza çıkmaktadır. Demokratik yapılarda bizzat elinde olmasa da devlet için dördüncü güç olarak sayılabilecek unsur medyadır. Terör örgütlerinin gerçekleştirdiği olaylara bakıldığında yasama, yürütme ve yargı gücünü kullanamayan örgütlerin medyayı önemli bir güç olarak görmeleri kaçınılmazdır (Akçay ve Çelenay, 2012: 188-189). Terör örgütleri eylem tercihlerinde öncelikli olarak gerçekleştirdiği eylemlerin medyatikliğine dikkat etmektedirler. Çünkü kendi kitlelerine ne kadar güçlü olduklarını ve ne kadar büyük eylem yapabildiklerini, istihbarat teşkilatı başta olmak üzere polis, asker ve asayiş kurmak ve korumakla yetkili bütün unsurlara rağmen eylemlerini yapabildiklerini gösterip, kanıtlamaları çok önemlidir. Hiç şüphesiz bu eylemler tarafları nezdinde büyük bir moral etkisi yaratmaktadır. Bunlar dışında terör örgütlerinin kendilerinden olmayan kitleler üzerinde büyük bir bıkkınlık, korku, panik, ortamı yaratmak ve bu ümitsizlik ve çaresizlik ortamından güçlerine güç katarak çıkmayı hedeflemektedirler. En önemli hedefleri ise, insanlar üzerinde bu etkileri yaratma arzusudur (Avşar, 2017: 121). Terör silahla varlığını duyuran ve şiddeti bizzat kendisi gerçekleştiren iken terörizm terörün yaptığı eylemlerden ziyade söylem kısmını oluşturur. Terörizm, silahlı eylemler ardından bu eylemleri savunan, yayan, strateji geliştiren düşünce ya da akımdır. Terörizmi, bir ideoloji etrafında birden çok kişinin var olan siyasi rejimi ve siyasi iktidarı hedef alarak gerçekleştirdikleri eylem olarak tanımlanabilir. Bir eylemin terör suçu sayılabilmesi için sadece şiddet içerikli olması yeterli değildir. Terör suçu belli bir ideoloji ve siyasi özelliğe sahip olarak gerçekleşmesi gerekmektedir (Telci, 2018: 6). Terör örgütleri uluslararası platformda sesini duyurarak taraftar ve elaman toplamak, davasının haklılığını meşru ortamlarda tartışılmasını sağlayıp siyasallaşabilmek ya da en azından isteklerinin yerine gelmesi adına karşı tarafı zorlayıp istedikleri konu üzerinde yoğunlaşması için terör eylemlerine başvurumaktadırlar. Bu eylemlerin başarısı toplumda oluşturdukları etkiyle ölçülür. Terör örgütlerinin eylemlerindeki amaçlarına ulaşmasını sağlayıp bu etkiyi yaratacak en büyük güç de kitle iletişim araçlarıdır. Medyanın terör olaylarını haber olarak yapması, günümüzde varlığını sürdüren uluslararası

teröristler için çok önem taşımakta, diğer yandan ise tam bağımsızlığa sahip medya organları için, siyasi yönü olan haberleri, dinleyicisine ve okuyucusuna duyurmak, demokratik hukuk devleti olmanın gerekleriyle doğru orantılı olması gerekmektedir. Kitle iletişim araçlarının olmadığı dönemlerde de terör olayları vardı. Ancak şimdi olduğu gibi kısa bir sürede eylemlerini ve taleplerini dünya kamuoyuna duyurabilme imkânları yoktu (Yavuz, 2006: 77).

2.TERÖR VE TERÖRLE İLGİLİ BAZI KAVRAMLAR

Terör, günümüz dünyasında uluslararası bir kabul görse de terörün tanımı ve kapsamı hakkında fikir birliğine varılamamıştır. Dil kökeni olarak incelendiğinde terör kelimesi, Latince anlamı korkutmak, korkudan titremek, yıldırma, ürkütmek, korkunç, sindirme, dehşete kaptırma olan “terrere” kelimesinden gelmektedir. Türkçe anlamına bakıldığında ise terörizm, diğer bir deyişle tedhişçilik, siyasi bir hedefe ulaşmak için yıldırma hareketlerini düzenli bir biçimde kullanma olarak tanımlanır. Terörist ise terör eylemini yapan kişi, kişiler veya kurumlar olarak tanımlanır (Akkurt, 2010: 2-3). M.S. 66-73 yıllarında Roma İmparatorluğuna karşı hareket eden Filistin’de bulunan Sicariiler, 11’inci yüzyıldan sonra Hasan Sabbah önderliğinde Selçuklularla mücadele eden Haşhaşiler ya da Hindistan da bulunan Thug örgütü geleneksel anlamda terör hareketleri olarak sayabiliriz. Modern anlamda terörizme bakıldığında 1789 Fransız İhtilali sonrası ya da 1880 yılı sonrası Rusya’daki anarşist hareketlerle ortaya çıkmıştır (Avcı, 2019: 140).

Terörle Mücadele Kanunu’nun terör tanımı (Terörle Mücadele Kanunu, 1991: Madde 1):

“Terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir.”

Terörizmin ne olduğunu anlama noktasında çoğu devlet açık veya örtük bir şekilde terörizmin ne anlama sahip olduğunu açıklamaktadır. Terörizm içinde bulunduğu çevre koşulları, siyasal, tarihsel ve kültürel ortam ortaya çıkacak farklı terör biçimlerini doğurmaktadır. Terör kavramına bakacak olursak, uzun süreli korku ve dehşet ortamı olarak tanımlanırken terörizm kavramı, bu durumun kasıtlı olarak ortaya çıkarılmasını ifade etmektedir. Terörizm için, psikolojik yönü ağır basan ve siyasi hedefler için kullanılan mücadele yöntemi; siyasi süreci etkilemek için yapılan terör eylemleri olarak tanımlamak mümkündür. Terörizmin terör eylemlerinin hepsini kapsayan ve oluşturan bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Terörizmin doğuşunda sosyal, siyasal, ekonomik, psikolojik, kültürel nedenler ile etkili iç ve dış tehditler pekişmektedir. Tarihsel olarak incelendiğinde terörizm siyasal kişilik ve nitelik edinme amacına ulaşmayı bir hedef olarak gördüğünü söylemek mümkündür (Perçin, 2012: 43). Terörün amacı istenilenlere ulaşabilmek için bir korku ortamı oluşturup toplumda ve bireyler üzerinde ümitsizlik ve panik oluşturarak toplumun devlete olan güvenini sarsıp toplumsal düzeni bozarak böylece kendi hedeflerine ulaşabileceği bir ortam yaratmaktır. Terör örgütleri, beslendikleri ideolojinin temelinde var olan düzendeki haksızlık ve zulmü sonlandırıp onun yerine; herkesin eşit, mutlu, huzurlu olacağı bir yaşam sistemi hedeflediklerini halka anlatıp kendilerini halk için mücadele eden halkın haklarını savunanlar olarak tanıtmaktadırlar. Toplumda kendilerine destek vermeyenlerin zaman içinde yapılanları fark edip yapılan mücadeleye destek vereceklerini savunmaktadırlar (Uludağ, 2012: 9).

Terörist, toplumun kendi içinden çıkmakta ve yine toplum için toplum adına ve onun oluşturduğu bir yapı olan devlete karşı faaliyetlerde bulunmaktadır. Terör olgusunu sadece dış ve iç düşmanlara bağlamak doğru olmayabilir. Terörü sosyal, ekonomik ve toplumsal yapısından da ayırmamak gerekmektedir. İnsanların terör örgütlerine katılmalarında ekonomik nedenler, sosyo-kültürel nedenler, eğitim sistemi, psikolojik nedenler gibi birçok etken söz konusu olmaktadır (Yavuz, 2006:

13-17). Herkesin üzerinde uzlaştığı bir tanım mevcut olsa bile bu durum “terörist”i bir grubu tarif etmek için kullanışlı bir tabir haline getirmeyecektir. Terör, bir ülkenin içinde korku yaratmak ve ülke dışında ise düşmanlarının düşmanlarını desteklemek; isyancı ve ayrılıkçı gruplar görmezden geldiklerinde dikkat çekmek yahut hedeflerine ulaşmak için barışçıl siyasi yollar olmadığını gördüklerinde ya da bir hükümeti korkutarak bir azınlığın taleplerini kabul ettirmek amacıyla başvurdukları bir araçtır. Terörizm soyut bir kavramdır. Daha açıkçası, yalnızca siyasi maksatlarla korku yaratmayı amaçlayan bir taktiktir; devlet ya da devlet dışı herhangi bir siyasi aktör tarafından, herhangi bir bağlamda ve herhangi bir ahlaki değer zorunluluğu taşımaksızın kullanılabilir (Önoğlu, 2015: 37). Terörle mücadele noktasında mücadelenin yalnızca güvenlik boyutu ele alındığında soruna kalıcı bir çözüm bulamayacağı gibi daha da çözümsüz hale getirebilmektedir. Devletin var olma sebeplerinden birisi ve en önemlisi vatandaşlarının güvenliğini sağlamaktır. Devletlerin bunun için gerekli adımları atıp ve tedbirleri almaları gerekmektedir. Bu noktada terör ve terörizmle mücadelenin birbiriyle uyumlu ve planlı şeklide bir bütün halinde yürütülmesi gerekir. Terörizm küresel boyutuyla artık sınırları aşmış ülkelerin kendi aralarında ki ilişkileri, yarımın politikalarını etkilemekte ve hatta dünya siyasetinin şekillenmesinde rol oynamaktadır (Telci, 2018: 8).

3.MEDYA

İlk olarak 1920’lerde kullanılmaya başlanan “medya” kavramını kökenine bakıldığında Latince araç, ortam anlamlarına gelen “medium” kelimesinden gelir. İngilizceye bakıldığında “media” kelimesi araç, aracı, ortam anlamlarına gelen Latincedeki “medius” kelimesinin çoğuludur. Türk Dil Kurumu Türkçe sözcüğüne bakıldığında “medya”, iletişim ortamı, kitle iletişim araçlarına verilen ortak ad şeklinde tanımlanmaktadır (Kurşun, 2017:29). Birtakım sembollerin ve bilgilerin belirli hedefler tarafından üretilmesi büyük insan topluluklarına iletilmesi ve iletilen insanlar tarafından yorumlanması sürecine kitle iletişim adı verilir. Kitle iletişiminde kaynak ve hedefin bağlantısını sağlayan kanallara ise en genel tabiriyle medya adı verilmektedir (Çetin, 2014: 21). Kişisel iletişimi sağlayan bütün kitle iletişim araçlarını medya olarak tanımlayabiliriz. Medya, yazılı, görsel veya sesli yapıtların yayımını, dağıtımını ve iletişimini sağlayan bütün teknik imkânâ bütün olarak verilen isimdir (Acaroğlu, 2010: 17). Medyayı, insanların iletişimlerini sosyal bir biçimde gerçekleştirdiği alan olarak tanımlayabiliriz. Medyanın içeriğine bakılacak olursa, teknolojik formlar ve iletişimin kültürel bir pratiği olduğu söylenebilir. Bunun dışında, aynı coğrafya üzerindeki farklı insanların iletişimle rütüeleştirilmiş yaygın bir alanı olarak da tanımlanabilir. Medya içeriklerine bakıldığında üç türden söz edilebilir: ilk olarak bilgilendirici içerik olup; haber, makale, köşe yazısı, belgesel, röportajlar, sohbet programlarından oluşur. İkinci içerik eğlendirici içerik olup; film, radyo tiyatrosu, oyun, bulmaca programları, dizi filmler, konserler gibidir. Üçüncü ve son içerik ise; tanıtım, ilan, seri ilan, reklam gibidir (İsmaili, 2018: 6). Yirminci yüzyıldan sonra kitle iletişim teknolojilerinde önemli gelişmeler olmuştur. Özellikle televizyon ve bilgisayarın hayata dâhil olması ve internetin yaygın olarak kullanılması iletişimi çok devasa bir boyut kazandırmıştır. Kitle iletişim araçlarında yaşanan bu hızlı gelişmeler toplumsal değişimi de hızlandırmıştır. İnsanlar iletişim araçları sayesinde dünyada yaşanan tüm olay ve gelişmelerden haberdar olmakta, evlerinde, işyerlerinde veya herhangi bir yerde oturdukları yerden dünyada ve ülkelerinde yaşanan her şeyi çok rahat bir şekilde öğrenmektedirler. İletişim teknolojilerinin bu devasa gelişimi zaman ve mekân algımızda değişiklik yaşanmasına neden olmuştur. Dünya artık küresel bir köy haline gelmiştir. Kitle iletişim araçlarından bilgisayar beyin, radyo kulak, televizyon ise görme duyumuzun bir uzantısını oluşturup insanların kitle iletişim araçlarıyla bütünleşmiş bir yapısını ortaya koymaktadır (Kurşun, 2017: 29). Kitle iletişim araçları, toplumda yenilik, etki ve denetimlerin güç kaynağı, birçok toplumsal kurumun işlevini yerine getirebilmesi için gerekli bilgilerin ve bu bilgilerin aktarımının sağlandığı araçlardır. Ulusal ve evrensel yaşamın yer aldığı bir arena görünümündedirler. Etkili performans için en kısa ve elverişli yoldur. Grupların ve toplumun değerlerinin oluşturulup, saklanıp ve görünür kılındığı temel bir kaynaktır. Toplumun anlam mekanizmasında nelerin normal olduğu ve kurallara uygun anlamların dolaşımını yöneten bir kaynaktır. Kitle iletişim araçları kültürün şekillenmesi, toplumları yönlendirme, kültürün yayılıp ve gelecek kuşağa aktarılması noktasında büyük katkı sağlamaktadır.

Bunun dışında kitle iletişim araçları, dikkat çekmek, yöneltmek, fikir ve inançları değiştirmek gibi etkileri açısından değerlendirildiğinde; çok yaygın bir şekilde gücün etkili elamanları olarak varlığını gösterir (Dilber, 2014: 61).

4.TERÖR VE MEDYA İLİŞKİSİ

Terör ve medya ilişkisi iki ayrı grubun yani terör ve medya gruplarının gayri resmi olarak birbirlerinden faydalandıkları sembiyotik bir ilişkidir. Bu ilişki 1915 yıllarında henüz televizyonun yeni doğduğu, ABD’de radyonun yaygınlaştığı yıllarda dâhil kendini göstermektedir. 1915 yılında çekilen Bir Ulusun Doğuşu filmi ABD’de medya-terör ilişkisine verilebilecek en iyi örnekler arasında yer alır (Kazan, 2018). Terör ve şiddet olaylarını ele alınış şekliyle, medya aslında bir sorunu beraberinde taşır. Medyanın teröre yaklaşımında gizli olan noktalar, terörden kaynaklanan toplumsal huzursuzluklara tepki olarak tüm yönleriyle tekrardan medyanın üzerine sıçratabilmektedir. Doğal olarak medyanın yaşanılan olayları nasıl ele alması gerektiği noktasında tartışmalara sebebiyet vermekte, demokratik olma süreci içinde olan veya demokratik olan toplumlarda terör, medya için büyük bir sorun haline gelmektedir. Terör örgütünün ana hedeflerinden birisi kendini duyurabilmektir. Bununla birlikte terör örgütleri tanımadığı insanlara zarar vermek eylem yapmalarındaki amaç olmayıp asıl amaçları adlarını duyurup propagandalarını yapmaktır (Acaroğlu, 2010: 17-18). Terör örgütlerinin yaptıklarına bakıldığında yasama, yürütme ve yargıyı kullanamayan terör örgütlerinin medya unsurunu önemli bir güç olarak görmeleri kaçınılmaz bir durumdur. Günümüz dünyasında sosyal ve liberal sorumluluk uygulamaların da medyada kullanımının artmasıyla da, medyanın terör örgütlerinin kendi amaçlarına uygun kullanılmasında kolaylık sağlamakta ve imkân vermektedir (Akçay ve Çelenay, 2012: 188). Terörizmin ne olduğu konusunda korkutulan ve saldırılan sivil ve masum kurbanlar aracılığı ile hedeflenen bir kitleyi yıldırıp, korkutarak yasal olmayan stratejik ve siyasal amaçları gerçekleştirmek üzere bir grubun veya devletin, bilinçli ve plan dâhilinde şiddet kullanımı veya şiddet kullanma tehdidinde bulunması olduğunu biliyoruz. Terör saldırıları, planlı olarak gerçekleşen, toplumdaki masum bireyleri hedef alan ve toplum üzerinde baskı kurup dikkat çekme amacı taşır. Terör örgütleri topluma vermek istedikleri olumsuz veya olumlu ideolojik mesajları medyayı kullanarak gerçekleştirmektedir. Terör, şiddeti bir amaç olarak kullanmayıp bir araç olarak kullandığı için terörist eylemin kitle iletişim araçları vasıtası ile kısa bir sürede dünyaya yayılması terör örgütlerinin temel amaçlarından (Çetin, 2014: 42-51). Medya ve terörizm ilişkisi içerisinde önemli bağlar bulunmaktadır. Dünyanın her yerine nüfuz eden medya ve dünyaya büyük bir tehdit olan terörizm arasındaki ilişki tek taraflı ya da sübjektif bir şekilde ele alınmaması gerekmektedir. Aralarındaki ilişki bağlamında medyanın terör örgütleri için büyük bir propaganda aracı ve terörizmin lehine kullanıldığı akademisyenler ve devlet insanları tarafından savunulmaktadır. ABD’nin eski savunma bakanı Donald Rumsfeld, 2006 yılında Dış İlişkiler Konseyi’nde yaptığı konuşmada medya ve terörizm arasında yoğun bir ilişki bulunduğunu kabul ederek konuşmasında şunları ifade etmiştir (İsmaili, 2018: 14-15):

“...Şiddet yanlısı aşırıları ve teröristler medyada farklı ilişkiler kurarak kendi stratejilerini mermi ile değil konuşarak gerçekleştirmektedir. İnsanları korkutmak için her türlü iletişim aracı kullanılmaktadır. Bu iletişim araçlarıyla saldırılarını da planlamaktadırlar. İletişimin bütün sınırları aştığı ve devamıza doğrudan zarar verebileceği teröristler tarafından çok iyi bilinmektedir. Bu iletişimin onlar için diğer herhangi bir askeri yöntemden çok daha faydalı olacağı bilinmektedir. Bu yüzden de yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Çok hızlı hareket edip çok az bir insanla saldırılarını gerçekleştirebilmektedirler...”

Medyanın terör olaylarını haber yapması bir taraftan günümüz uluslararası terör örgütleri için büyük önem taşımaktadır. Diğer taraftan tamamen tarafsız bir konuma sahip olan medya organları için, politik yönü olan haber ve eylemleri, dinleyenleri ve okuyanlarına duyurmak, yaşanılan ülkenin demokratik ve hukuk devleti olması ile doğru orantılı olarak ayrı bir önem taşımaktadır. Kitle iletişim araçlarının gelişmediği dönemde de terör eylemleri vardı. Fakat şimdiki kadar kısa bir

sürede taleplerini ve yaptıkları eylemleri dünya kamuoyuna duyurma imkânları olanaksızdı (Yavuz, 2006: 77). Terör ve medya geçmişten bu yana iç içe olmuş iki alandır. Terörist eylemlerin asıl amacı medyanın ilgisini çekmektir. Terör örgütleri medyayı kullanarak toplumda bir kargaşa ortamı oluşturmaya çalışırken, medya da terör abartıp aynı zamanda bir manipülasyon malzemesi haline getirerek, aynı görüntüleri sürekli tekrarlayarak reyting ve maddi kazanç elde etme çabası içindedir. Medya bununla kalmayıp olayları dramatik bir şekilde sunup, kan, acı ve gözyaşıyla sonlandırarak vermekte; topluma korku pompalamaktadır. Medya için bu gibi dramatik olaylar her zaman en iyi haber konusu olma özelliği taşımaktadır. Kuşkusuz bu türden saldırıların haber değeri vardı. Fakat medyanın bu türden haberleri yapması istemsiz de olsa teröristlerin birtakım amaçlarına hizmet etmiş olup amaçları için araç haline gelmelerine neden olacaktır. Terör örgütlerinin amaçları arasında gündemi değiştirmek, gündemi belirlemek veya gündemi saptırmak olabilir. Bunun için de değişik zaman ve mekânlarda eylem planı yapabilmektedirler. Terör örgütleri kendini güçlü ve bitirilmesinin olanaksız olduğunu kamuoyunda yaygın bir görüş haline getirebilirse, kamuoyu baskısıyla siyasi yönden söz sahibi olan tarafın kendileriyle masaya oturma ve hatta müzakere etmelerini sağlayabilirler. Eğer bir ülkede korku ortamı mevcut, toplumsal güvenlik sağlanamamakta, bireyler yaşama korkusu içindeyse artık tarafların anlaşmaları dışında bir kanaat toplumda hâkim olması sağlanır ise siyasi iktidar terör örgütleri ile dolaylı da olsa görüşmek zorunda kalabilir (Devran, 2015: 89). Terör örgütlerinin medyayı kullanma amaçları incelendiğinde üç amaçtan söz etmek mümkündür. İlk ve temel amaç kendileriyle alakalı bir konuyu medyada var olduğundan daha büyük göstererek toplumda yaratacağı etkiyi arttırmaktır. İkinci amaç ise kendi sempatanlarına varlığını ve gücünü göstermek ve güç kazanmak için medyayı kullanarak terörün devamlılığını sağlamak. Üçüncü amacı da; örgütün felsefi ve ideolojik temellerinin tartışılmasını sağlayıp eylemlerin haklı olduğunu göstermek ve halk nezdinde yer edinmek şeklinde ifade edilebilir. Terör ve medya ilişkisi göz önüne alındığında yaşanan bir terör eylemi karşısında, toplumu aydınlatma sorumluluğunu taşıyan medya organizasyonlarının ve medya profesyonellerinin gerçekleşen olaya yaklaşımı oldukça önem arz etmektedir. Bu durumda medyanın terör örgütlerinin amacına hizmet etme tehlikesi ile halkı bilgilendirme görevini yerine getirmesi görevi ile kendi rolünü oynama ve üzerine düşenleri yerine getirme arasında bir çelişki yaşanabilir. Medya bu noktada nerde durması gerektiğini ve terör olaylarını haberleştirirken uyması gereken prensipler önem kazanmaktadır. Asıl mesele haber yapma ile terör örgütlerinin amaçlarına hizmet etmeyecek şekilde haber yapma ayırımının nasıl yapılacağıdır. Bu anlamda üzerinde durulacak iki boyut bulunmaktadır. Birincisi tiraj ve izlenme kaygısı gütmeyen medyanın yaşanan terör olaylarını haberleştirme aşamasında uyması gereken mesleki ilkeler ve medya ahlakı içerisinde yayıncılık yapılmasıdır. İkinci boyut ise medya kuruluşunun ideolojik yaklaşımının da terör olaylarının haber yapılmasında etkili olduğu dikkate alınarak meşru ile gayri meşru olanın sınırlarının netleştirilmesinde medya kuruluşlarına göre yaşanabilecek farklılaşmadır (Eşidir ve Bak, 2018: 15). Terör örgütlerinin tamamına yakını, medya olmadan hedeflerine ulaşamayacaklarını bilmektedirler. Bu örgütler mesajlarını iletme noktasında medyayı kullanırken, ilettileri mesajlara karşı duranlara da düşmanca gönderiler iletmektedirler. Radyo, televizyon ve yazılı basını kullanan terör örgütleri dört amacı gerçekleştirmek için çalışmaktadırlar. Yapılan araştırmalar, terör olaylarının haberlerinin medyada en fazla takip edilen konu olduğunu ortaya koymaktadır. Terör olaylarının medyada hayat bulması, örgütün devamlılığı açısından hayati bir öneme sahiptir. Yine araştırmaların ortaya çıkardığı bir gerçek var ki, o da yapılan terör haberlerinin izleyicide panik, korku, karamsarlık, tedirginlik ve güvensizlik oluşturduğudur (Kazan, 2016: 117-123). Televizyon kamerası sokakta başıboş bir silah gibidir. Terör örgütleri ve hükümetler bu silahı alıp kendi lehine kullanabilir. Eğer hükümetler bu silahı memurlarını askerlerini ve polislerini gazetecilere yardımcı olmaya ve medyanın sorunlarını yanıtlamaya teşvik ederek kullanacak olurlarsa, bahsettiğimiz bu silah herhangi bir hükümet denetim türü ve sansürden daha etkili olacaktır. Teröristler medyanın kendileri için ne kadar değerli olduklarının farkındadırlar eylemlerinin tek başına bir şey ifade etmeyeceği yine bildikleri bir gerçektir. Tanıtımlarının yapılması varlıklarının gösterilmesi aslında onlar için her şey olduğunu öğrenmişlerdir (Acaroğlu, 2010: 21).

5.TERÖR VE YENİ MEDYA

20. yüzyılın sonlarına doğru zirveye ulaşan ‘‘Enformasyon Devrimi’’ bütün toplumun her alanına nüfuz etmektedir. Bilgi, daha çabuk ulaşılabilen, çabuk dağıtılabilen ve çabuk tüketilen bir hal almıştır bu yeni dönemde. 2000’li yıllarla birlikte konvansiyonel kitle iletişim araçları gelişmiş yeni medya ile mücadele etmekte zorlanmaya başlamıştır. Geleneksel kitle iletişim araçlarından farklı olarak internet destekli bilgisayar ve mobil teknolojiler yaygın hale gelmiştir. Yeni medya sayesinde medya sektöründe üretilen enformasyon miktarı büyük artış göstermiş, haberin kullanıcıya ulaşma hızı artmış, haberin dağıtımını kolaylaşmış, yurttaş gazeteciliğinin yaygınlaşmış bununla birlikte gazetecilikte işini gerçekten profesyonel şekilde yapan ve yapamayan ayrımı bulanıklaşmıştır. Günümüze baktığımızda dijital kodlama sistemi ile temellendirilmiş, eş zamanlı ve çok yoğun kapasitesi olan enformasyon aktarımına olanak sağlayan, etkileşimli, yüksek hızda, çok katmanlı bir iletişim ortamında, multimedya özelliğe sahip haber metinleri hayatımızın içinde yer almaktadır. Bu yeni kontrolü zor medya ortamı teröristlerin birer haber aktörü olmaları için daha elverişli şartlara sahip ve daha da tehlikeli bir hal almalarına neden olabilmektedir (Avşar, 2017: 125-126). Gelişen teknolojiye paralel olarak terör yöntemleri de değişmekte ve dünya üzerinde bulunan tüm ülkelere yeni bir terör tipi olan siber terör saldırıları ile tehdit etmektedir. 11 Eylül 2001 saldırısında ABD’de meydana gelen ve dünyayı etkileyip küresel boyutta bir saldırıda bulunan teröristler, dünyaya internet ve teknolojiyi kullanarak sınır tanımayacak saldırılarda bulunulabileceklerini göstermiştir. Tüm ülkelerin bundan ders çıkarma imkânı vermiştir. 11 Eylül saldırısı sonucu milyonlarca dolar kayıp ve binlerce insan hayatını kaybetmiştir. Bu saldırı tehlikenin boyutunu açık bir şekilde gözler önüne sermiş ve örgütlerin internet ve bilgisayar sistemlerini ne kadar etkin bir şekilde kullandıklarının açık bir kanıtı olmuştur. Terör örgütlerinin internet kullanımında iki ayrı amacı hedefleri görünmektedir. Birincisi interneti örgüt üyeleri birbirleriyle iletişim kurma, ideolojileri yönünde mesajlarını kitlelere ve taraftarlarına ulaştırabilmek için bir forum ortamı oluşturmak. İkinci olarak da, bireysel olarak ya da grup halinde belirledikleri bilgisayar ağlarına saldırmak ve siber savaş ya da siber terör olarak nitelendirilen eylemi gerçekleştirmektir (Özkıslalı, 2008: 64-65). Terör örgütleri, dünyada teknolojinin gelişmesiyle ve küreselleşmeyle birlikte bundan faydalanma yoluna gitmiştir. Böylece teknolojinin gücünü kullanarak seslerini daha büyük bir kitleye ulaştırabilme imkânı yakalamışlardır. Ayrıca elaman temini açısından bakılacak olursa özellikle son dönemlerde hayatın her yerinde birebir içinde olduğumuz sosyal medyanın kullanılmasıyla gençleri daha fazla etkilemiştir. Servis edilen dehşet ve propaganda görüntülerinin kitleler üzerinde etkisi çok fazla olmuştur (Kartal, 2018: 57). Teröristler, potansiyel militanlara ve kendilerini destekleyecek kişilere çeşitli araç ve taktikler kullanan kendini uyarlayabilen düşmanlardır. Maalesef, dünya çapında etkin olan terör örgütlerinin taraflarına çekildiğine dair artan kanıtlar bulunmaktadır. Terör örgütleri tasarlanmış birçok teşvikler sunup gençlerin hassasiyetlerine sistemli bir şekilde hitap etmektedirler. İnternet, ucuz, kolay erişilebilir ve ucuz ve kimlik gizlemek için mükemmel bir yapıya sahiptir. Pek çok terör örgütü gençleri kendi taraflarına çekmek ve üyeleri yapmak için interneti bir araç olarak kullanmaktadır (Taşdemir, 2017: 735).

6.SONUÇ

Medyada terörle alakalı kavramları kullanırken dikkatli olunmalı; toplum içerisinde terör örgütü mensuplarının insani değerlerini ön plana çıkaracak ve halk arasında terörist olduklarını gizlemeye neden olacak tabirlerden kaçınılmalıdır. Terörle mücadele kapsamında hareket eden güvenlik güçleri özellikle devletin propagandalarında medya unsurunu kullanması çok önemlidir. Kamuoyunu zamanında, doğru ve sistemli bir şekilde bilgilendiren ülkeler, terör örgütlerinin propaganda, elaman temini ve halk arasında infial yaratacak yığınlık ve korku yaratma hedeflerinin engelleyebileceği aşikârdır. Halkın terör örgütüne olan desteğini çekmesi ve uzaklaşması en önemli konudur. Devlet, terörle mücadele konusunu önce kendi ülkesinde daha sonrada uluslararası platformda özellikle medyanın gücünü kullanarak oluşturacağı politikalar aracılığıyla iyi bir şekilde anlatması gerekir.

KAYNAKÇA

ACAROĞLU, O. (2010). *Terör Olaylarının Medyada Yansıtılış Biçimindeki İdeolojik Farklılıklar (15-20 Kasım 2003 İstanbul Patlamaları Örneği Üzerinden Bir İnceleme)*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

AKÇAY, E. Y., ÇELENAY, Ö. E. (2012). “Terör ve Medya İlişkisinin 2003 Yılında İstanbul’da Meydana Gelen Saldırıları Örneğiyle İncelenmesi”, *NEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (1), 183-197 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/184889>, Erişim Tarihi: 19.12.2019

AKKURT, M. (2010). *Türkiye’de Bölücü Terör Örneği Pkk ve Gençlik Örgütlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gebze.

AVCI, E. (2019). “Yeni Sol Dalgadan Küresel Dalgaya Türkiye’de Terörizm”, *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 29 (1), 139-166

AVŞAR, Z. (2017). “İnternet Çağında Medya, Terör ve Güvenlik”, *TRT Akademi Dergisi*, 2 (3), 116-132 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/289070>, Erişim Tarihi: 19.12.2019

ÇETİN, N. (2014). *Gazete Haberlerinde Kimlik İnşası: Terör Haberlerinin Sunumu*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

DEVİRAN, Y. (2015). “Medya ve Terör Sorunsalı”, *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 3 (2), 84-95 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/83999>, Erişim Tarihi: 01.12.2019

DİLBİR, F. (2014). “Kitle İletişim Araçları ve Suç Olgusu”, *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırma Dergisi*, 16 (1), 60-66

<http://dergi.kmu.edu.tr/userfiles/file/Mayis20141/8m.pdf>, Erişim Tarihi: 01.12.2019

ER, T., ELMAS, A., HIZLI SAYAR, G. (2018). “Suç ve Medya”, *Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 1 (2), 56-69

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/710649>, Erişim Tarihi: 10.12.2019

EŞİDİR, O. V., BAK, G. (2018). “Şiddet Unsuru Olarak Terör Olaylarının Medyada Haberleştirilmesi”, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5 (7), 13-32 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/594032>, Erişim Tarihi: 15.12.2019

ISMAILI, F. (2018). *Medya Ve Terörizm İlişkisi: Işid Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

KARTAL, A. B. (2018). “Uluslararası Terörizmin Değişen Yapısı ve Terör Örgütlerinin Sosyal Medyayı Kullanması: Suriye’de DAESH ve YPG Örneği”, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 14 (27), 33-77 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/486376>, Erişim tarihi: 10.12.2019

KAZAN, H. (2016). “Terör-Medya İlişkisi ve Medyada Terör Haberciliği”, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 12 (24), 109-146 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/264363> Erişim Tarihi: 10.12.2019

KAZAN, H. (2018). *Terör ve Medya Paneli*, <https://www.aydin.edu.tr/tr-tr/arastirma/arastirmamerkezleri/usam/etkinlikler/Pages/terror.aspx>, Erişim Tarihi: 12. 12.2019

KURŞUN, H. (2017). *Medya Ve Şiddet Medyadaki Şiddet Olgusunun Toplumsal Hayata Yansıması Hakkında Niceliksel Araştırma: Gaziantep İl Örneği, 2016*, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

ÖNOĞLU, N. (2015). *Teröristlerle Konuşmak*, Aykırı Yayıncılık, İstanbul.

ÖZKİŞLALI, G. (2008). *Küreselleşme, İnternet Ve Terörizmin Değişen Yüzü; Siber Terörizm*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

PERÇİN, Ü. (2012). *Terörün Sosyal Temsilleri*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

TAŞDEMİR, E. (2017). “Sosyal Medyada Terör Propagandası: DEAŞ Örneği”, *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 5 (2), 726-752.

TELCİ, H. (2018). *Terör Örgütlerinin Algı Yönetimi Faaliyetleri, Pkk Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

http://www.kho.edu.tr/akademik/kho_bilim_dergi/2019_1/6.pdf, Erişim Tarihi: 01.01.2020

Terörle Mücadele Kanunu (1991), T. C. Resmi Gazete, 20843, 12.04.1992

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3713.pdf>, Erişim Tarihi: 01.01.2020

ULUDAĞ, G. (2012). *Türkiye’de Terör Örgütlerinin Eleman Kazanma Yöntemleri*, Pkk Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

YAVUZ, F. (2006). *Terör Eylemlerinin Kitle İletişim Araçlarında Sunumu*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.